

Muizeninventarisatie in “Vlietmonding”

deelproject van object Oude Maas

in het weekend van 08 en 09 september 2012

**Door de werkgroep zoogdieren
van vereniging Hoekschewaards
Landschap**

Muizeninventarisatie op het terrein van het natuurontwikkelingsproject “Vlietmonding” nabij Heinenoord. Coördinaten 090/427

LOCATIE:

“De Vlietmonding” (figuur 1) is een deelobject van het Vlietproject. Het terrein ligt tussen Oud – Beijerland en Heinenoord in, vlak tegen de oever van de Oude Maas. Nadat het in 2009 is ingericht en opgeleverd kwam het in eigendom van Staatsbosbeheer. Het beheer is dan ook in handen van deze organisatie. Het beheer is er op gericht dat het terrein drassig is en soms zelfs geheel onder water staat met alleen nog de vluchtheuvels als droog punt. Hierop kunnen de dieren die in het terrein verblijven een droog onderkomen vinden. Als dit frequent gebeurt, dan is het eigenlijk alleen de noordse woelmuis die zich hier staande kan houden.

figuur 1

Andere muizen kiezen dan voor de drogere hoger gelegen gebieden terwijl de noordse woelmuis in het natte tot zeer natte gebied zijn plekje vindt. Dynamiek is de belangrijkste voorwaarde om deze specialist de ruimte te geven. Voor deze muis is dit gebied vergraven en ingericht (bijlage 1 en 2). Tevens moet het gebied mogelijkheden bieden aan wandelaars en recreanten.

DOEL VAN HET ONDERZOEK:

Het doel van deze inventarisatie is het vaststellen van de aanwezigheid van noordse woelmuizen (*Microtus oeconomus arvenicola*) in het gebied en de mate waarin deze het gekoloniseerd hebben. Het is van het grootste belang dat er meer leefgebied komt voor deze soort, omdat door biotoopverlies deze soort in de verdrukking is gekomen en dreigt uit te sterven. De noordse woelmuis geniet dan ook de hoogste graad van bescherming, zowel landelijk als Europees. Het is tevens de enige endem van Nederland en even zeldzaam als de reuzenpanda of Siberische tijger.

VANGST METHODE:

In het weekend 08 en 09 september 2012 hebben leden van het Hoekschevaards Landschap, 50 Longworth muizenvallen geplaatst en gecontroleerd. De gebruikte Longworth vallen worden in heel Nederland gebruikt op dezelfde wijze en met ongeveer hetzelfde lokvoer.

De vallen zijn in paren op 25 afwisselende locaties geplaatst met een minimale onderlinge afstand van 10 meter.

De vallen zijn op woensdag 05 september 2012 neergezet met hooi en lokvoer maar nog niet scherp gezet; dit om de muizen te laten wennen aan de vallen.

De vallen zijn op vrijdagavond scherp gezet.

Als lokvoer is gebruikt: appel, wortel, gebroken graan en meelwormen.

De 50 Longworth vallen stonden verspreid over het terrein in zo veel mogelijk verschillende biotopen om een zo goed mogelijk beeld van het terrein te krijgen. Extra aandacht kregen de twee in het gebied liggende eilandjes (vluchtheuvels)

OMSTANDIGHEDEN:

Het weer was uitzonderlijk mooi met temperaturen tussen de 24 & 27 °C.

Het terrein was zeer droog en er was eerder sprake van droogte dan vochtige drassige grond.

De begroeiing was zeer divers en kruidenrijk. Op de eilanden was de vegetatie ruig en ze zijn begroeid met honderden wilgen en andere struiken en boompjes. De oevers van het natuurterrein waren vrij steil en op de eilanden lag het waterniveau soms 10 tot 15 centimeter lager, waardoor er zelfs een soort stijlkanten ontstonden. De oever van de hoofdvliet (de kreek waar het gemaal aan staat) stond echter onder water en gaf daardoor een schitterende glooiende natte oeverstrook.

CONCLUSIE:

Tijdens ons onderzoek hebben we 65 muizen gevangen. Dit geeft aan dat het terrein een mooie populatie muizen heeft. Met name de grote hoeveelheid woelmuizen zal een aantrekkende werking hebben op kleine marterachtigen en roofvogels.

Helaas zat er bij de gevangen exemplaren geen noordse woelmuis. En gezien de toestand van het terrein was dat ook niet geheel onverwacht. In de drie jaar dat het terrein er nu ligt, heeft het nog nooit volledig blank gestaan. Dat kan naar onze mening ook niet omdat er een pijp loopt naar de naastgelegen sloot om het industrieterrein heen. Werkelijk heel het natuurterrein ligt boven het niveau van deze sloot en zal dus nooit onder water kunnen staan. Als het terrein na eindeloze buien eens wat drassiger is, kunnen alle muizen (en met name de veldmuis) zich prima handhaven op de heuvels. Als het terrein dan weer droger is, gaan ze weer over tot het koloniseren van het hele terrein. Dat blijkt ook uit de grote hoeveelheid veldmuizen. En deze muizen verdrijven de eventueel aanwezige noordse woelmuizen weer terug naar de

dynamische buitendijkse oeverzone van de Oude Maas. Daar leeft een kleine maar tot op heden stabiele populatie.

Naar onze mening zal er als het beheer niet wordt aangepast, nooit een goed klimaat ontstaan voor de vestiging van de noordse woelmuis en is de hele investering op het punt van de noordse woelmuis voor niets geweest.

ADVIES BEHEER:

- Het heeft de voorkeur om (grote) delen van het terrein verder af te graven. Of op zijn minst de duiker naar de sloot van het industrieterrein voor driekwart dicht te maken, zodat er wel water vanuit die sloot in het gebied kan, maar nooit terug.
- Alle opschot van bomen en struiken van de eilanden en het terrein verwijderen.
- En na flinke buien niet gelijk het water wegpompen (waterschap). Het water kan door natuurlijke verdamping weer zakken, zoals ook gebeurt in de Geertruida-Agathapolder.
- Bij periodes van droogte is het water in het terrein pompen ook een optie.

RESULTATEN:

- ✓ De vallen zijn om de twaalf uur geleegd
- ✓ Begonnen is met een ochtend lichte
- ✓ Totaal zijn er vier lichten geweest
- ✓ Dit resulteerde in 3 soorten met een totaal van 65 vangsten
- ✓ 31 exemplaren zijn twee of meerdere malen gevangen

Bij een vangst worden de muizen gemeten, gewogen en gemerkt door wat vacht weg te knippen met een klein schaartje. Dit knippen gebeurt bij elke lichte op een andere plaats in de vacht. Bij deze vangst is rechtsachter, linksachter en linksvoor gemerkt. Hierdoor kunnen we zien of we de muis al eerder hebben gevangen.

DE GEVANGEN SOORTEN ZIJN:

Veldmuis	(<i>Microtus arvalis</i>)
Bosmuis	(<i>Apodemus sylvaticus</i>)
Huisspitsmuis	(<i>Crocidura russula</i>)

met 17 exemplaren.

met 10 exemplaren.

met 07 exemplaren.

Veldmuis

Bosmuis

Huisspitsmuis

- ❖ De personen die hebben meegewerkt aan deze inventarisatie zijn:
Herman de Jongh, Ton Havermans, Lies Verstraten, Bert Bol, Cees van den Berg en Merijn van den Hoogenhoff.

- ❖ Hoekschewaards Landschap
September 2012
Tekst: Merijn van den Hoogenhoff
Foto's: Google maps / Herman de Jongh / Merijn van den Hoogenhoff

Bijlage 1

Bijlage 2

